

Program **Ciemne Niebo** Polska

STOWARZYSZENIA POLARIS - OPP

skr. poczt. nr 1, 34-340 Jeleśnia.

Filia partnerska INTERNATIONAL DARK-SKY ASSOCIATION w Polsce.

Syg. 82-25/P/2014

Sopotnia Wielka dn. 27.10.2014r.

Uczestnicy i Organizatorzy obchodów jubileuszu 5-lecia Izerskiego Parku Ciemnego Nieba

Zarząd Stowarzyszenia POLARIS-OPP jako realizator od 2005 roku Programu Ciemne Niebo w Polsce, pragnie złożyć serdeczne podziękowania założycielom Izerskiego Parku Ciemnego Nieba za zaproszenie na obchody 5-lecia Parku. Razem z Państwem cieszymy się z podjętej w 2009 roku, polsko-czeskiej inicjatywy utworzenia tak wyjątkowego obszaru, gdzie chroni się to co dla nas jako pasjonatów astronomii, astroturystyki lub po prostu naturalnej ciemności nocy jest najcenniejsze. Gwieździste niebo, piękno nokturnów, niezakłócona równowaga biologiczna między dniem i nocą, a nawet jako ukłon dzisiejszych pokoleń w kierunku zachowania dziedzictwa kulturowego wobec osiągnięć Mikołaja Kopernika czy Jana Heweliusza – to wszystko udało się Państwu doskonale utrwalić poprzez utworzenie i rozwój Izerskiego Parku Ciemnego Nieba. Jesteśmy zbudowani faktem, że inicjatywa ta nie wywodzi się z konieczności realizowania harmonogramu jakiegoś projektu unijnego, strategii marketingowej, czy też innej, jednorazowej akcji, ale jest żywym dowodem naturalnej potrzeby społecznej, by chronić naturalne piękno i walory ciemnego nieba. To także dowód na zapał miłośników astronomii oraz potężnej pasji jaka drzemie w sercach również zawodowych astronomów czy po prostu ludzi dobrej woli bez względu na wykonywaną profesję. Należy bowiem w tym miejscu także wspomnieć o zaangażowaniu pracowników leśnictwa, organizacji pozarządowych, turystów, lokalnych działaczy i filantropów, bez których nie powstałaby przecież ścieżka dydaktyczna Układu Słonecznego na terenie IPCN. Wielka jednak szkoda, że w tak wyjątkowym gronie zabrakło większej obecności samorządów, gdyż to właśnie w rękach JST leży teraz nie tylko ogromny, wypracowany już potencjał promocyjny, ale i dalszy los Parku... Od decyzji władz samorządowych będzie bowiem uzależnione powodzenie tej innowacyjnej na skalę Europy, międzynarodowej idei i nie chodzi tu bynajmniej o fundusze, gdyż Park już pokazał, że potrafi sam osiągać swoje cele, ale problemem może się tu okazać brak odpowiednich decyzji administracyjnych na narastający wokół problem znany na świecie pod terminem „light pollution”.

Mowa tutaj o nadmiernej emisji sztucznego światła, które zaprzepaszcza możliwość realizacji programów badawczych i działań popularyzatorskich z różnych dziedzin nauki, a w szczególności z zakresu astronomii obserwacyjnej, generuje zbyt duże wydatki na oświetlenie ulic w budżetach samorządowych, wpływa na pogorszenie bezpieczeństwa na drogach, zdrowie mieszkańców, a także ekologię nocy oraz aspekty społeczne jak utrata dziedzictwa kulturowego w postaci gwieździstego nieba, które obserwował niegdyś Mikołaj Kopernik czy Jan Heweliusz. Większość naszego kraju jest już niestety zanieczyszczona nadmierną ilością źle ukierunkowanego sztucznego światła, przez co zanika prawdziwa, czarna noc, tak bardzo potrzebna do naturalnego funkcjonowania, z czego dopiero od niedawna zdajemy sobie wszyscy sprawę. W Polsce pozostało już tylko kilka miejsc, gdzie podobnie jak o naturalnej żywności, czystej wodzie czy zdrowym powietrzu, tak o prawdziwej nocy można mówić. Zalicza się do tego obszar Izerskiego Parku Ciemnego Nieba.

Nie sposób wyobrazić sobie dziś życia bez sztucznego oświetlenia, jednak znaczna większość ulicznych opraw, billboardy, iluminacje budynków, ekrany LED itp., wypromieniowują w niebo olbrzymie ilości światła, które rozpraszając się w atmosferze powodują efekt „świecenia nieba”. Skutkiem tego zjawiska jest postępująca w szybkim tempie utrata możliwości obserwacji obiektów astronomicznych typu mgławice, galaktyki, gromady gwiazd, czy nawet meteory lub słabsze gwiazdy, których światło ginie w blasku sztucznie rozświetlonego nieba. Z tego powodu obserwatoria astronomiczne z reguły lokowane są zwykle z dala od wielkich miast, na szczytach górskich, możliwie najdalej od silnych źródeł światła. Coraz częściej zdarza się, że grupy młodzieży szkolnej po przyjeździe z dużych miast na wieś, pytają czym jest ta „chmura” na niebie, widząc po raz pierwszy w życiu ramię naszej galaktyki, czyli Drogę Mleczną...

Głównym problemem jest tutaj nie ilość, ale rodzaj lamp, które świecąc do oczu powodują zjawisko olśniewania i rozprzestrzeniania się sztucznego światła w sposób nadmierny, często niekontrolowany. Odpowiedzialny jest za to nieprawidłowy kształt kloszy lamp ulicznych oraz kąt, pod jakim są ustawiane – zamiast wypukłych i kulistych opraw, powinniśmy stosować tylko takie z płaskimi szybami lub płaskimi listwami diodowymi LED o barwie do 4000K, które świecą w dół na chodniki, drogi, parkingi czy skrzyżowania, a nie w niebo, do okien domów czy na pola i lasy.

W związku z faktem, iż na terenie Izerskiego Parku Ciemnego Nieba można jeszcze mówić o naturalnej ciemności nocy, tak cennej dla wielu środowisk i rozwoju astroturystyki, chcielibyśmy przy okazji obchodów 5-lecia Parku zaprosić lokalne samorządy do zawarcia porozumienia, którego celem byłaby racjonalna polityka oświetleniowa umożliwiająca dalsze funkcjonowanie tak wyjątkowego miejsca jakim jest obszar IPCN.

Należy w tym miejscu podkreślić, że celem ochrony ciemnego nieba nie jest zupełne wygaszanie obszarów mieszkalnych, likwidacja świetlistych reklam czy ograniczanie montażu nowych punktów oświetleniowych. Jako działacze naszej organizacji staramy się jedynie popularyzować rozwiązania leżące w zgodzie z otoczeniem, poprzez minimalizowanie ucieczki światła ponad linię horyzontu, głównie za sprawą rezygnacji z wypukłych kloszy na rzecz płaskiej szyby w ulicznych oprawach oświetleniowych i kierowanie ich tylko w dół.

Co ciekawe, bardzo dużo wykonywanych właśnie inwestycji oświetleniowych w Polsce przy drogach, parkach czy deptakach, wykorzystuje w realizacji właśnie takie, prawidłowe już źródła światła. Inwestorzy robią to jednak głównie ze względów estetycznych - wizualnych, w celu ograniczenia emisji sztucznego światła w okna domów (efekt pośredni), bądź nawet tylko przypadkowo. My chcemy zaprosić Państwa do świadomego działania w tym kierunku. Obecnie bowiem wybór produktów oświetlenia przestrzeni publicznej jest tak duży, że argument ceny jakoby te lampy są droższe od „wypukłych” jest już nieaktualny. W tej samej cenie można znaleźć oprawy rozsyłające światło w niebo, jak i te, które świecą prawidłowo tylko w dół na drogi i chodniki. Producenci nieprawidłowych opraw nie biorą jednak po uwagę faktu, że za to światło wyemitowane niepotrzebnie w niebo, również muszą zapłacić gminne samorządy...

Jako jedyna organizacja pożytku publicznego zajmująca się tym problemem w Polsce, chcielibyśmy niniejszym zaoferować Państwu bezpłatną pomoc w zakresie wdrożenia racjonalnych rozwiązań oświetleniowych, które pomogą ocalić tak cenny obszar jakim jest Izerski Park Ciemnego Nieba.

Składamy wszystkim gościom obchodów 5-lecia IPCN jak i Organizatorom, życzenia owocnych obrad i efektywnego budowania nowej, wielopłaszczyznowej strategii ochrony ciemnego nieba w Górach Izerskich, która pomoże w zachowaniu unikalnych walorów astronomicznych na tym wyjątkowym terenie.

Łączę pozdrowienia
Prezes Zarządu
Stowarzyszenia POLARIS – OPP
Koordynator główny Programu Ciemne Niebo